

Nr 111

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående teckning av ytterligare aktier i Aktiebolaget Statens skogsindustrier m. m. jämte i ämnet väckta motioner.
(5:e avd.)

I propositionen nr 117 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 15 mars 1957, föreslagit riksdagen att 1) godkänna de förslag beträffande reglering av förhållandena mellan domänverket och Aktiebolaget Statens skogsindustrier m. m. som i nämnda statsrådsprotokoll förordats samt bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i samband därmed erforderliga åtgärder; 2) till Reglering av Aktiebolaget Statens skogsindustriers lån hos domänverket å kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 34 550 000 kronor, samt 3) till Aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier å kapitalbudgeten, fonden för statens aktier, för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 35 000 000 kronor.

I propositionen föreslås, att Aktiebolaget Statens skogsindustrier skall skiljas från domänverket och direkt underställas Kungl. Maj:t samt därvid sortera under handelsdepartementet. Bolagets aktier skall överföras från domänfonden till den under statskontorets förvaltning stående fonden för statens aktier. Samtidigt avses de ekonomiska mellanhavandena mellan bolaget och domänverket bli reglerade.

I syfte att konsolidera bolagets ekonomiska ställning, närmast genom att nedbringa de kortfristiga skulderna till en skälig nivå, föreslås vidare, att bolaget under nästa budgetår tillföres ett belopp av 35 miljoner kronor genom ökning av aktiekapitalet. I propositionen förutsättes, att bolagets investeringar icke utan statsmakternas föregående prövning gives större omfattning än att de kan täckas genom självfinansiering.

Propositionen

I statsrådsprotokollet redovisas de olika frågorna under följande avsnitt, till vilka utskottet får hänvisa:

Inledning (s. 2).

Aktiebolaget Statens skogsindustriers framställning (s. 3—13).

Yttrandena (s. 13—19).

Promemorian rörande förhållandet mellan domänverket och Aktiebolaget Statens skogsindustrier (s. 19—30).

Departementschefen anför för egen del följande:

»Av de i ärendet föreliggande spörsmålen torde jag först få behandla det som avser de inbördes förhållandena mellan Aktiebolaget Statens skogsindustrier och domänverket. Såsom angivits i det föregående är bolaget helstatligt. Det redovisas för närvarande under domänfonden såsom ett dotterbolag till domänstyrelsen. Denna innehar samtliga aktier i bolaget. Vid bolagets bildande år 1941 förutsattes med hänsyn till sambandet mellan domänverkets verksamhet och bolagets skogsindustriella rörelse, att domänstyrelsen skulle ha ett avgörande inflytande över bolagets ledning och att bolaget skulle drivas under domänstyrelsens överinseende. Denna ordning gäller alltså alltjämt.

Enligt bolagsordningen skall bolagets styrelse bestå av högst sex och lägst fyra ledamöter samt antalet suppleanter vara högst fyra. Högst tre av de ordinarie ledamöterna utses av Kungl. Maj:t liksom en suppleant för dem. De övriga styrelseledamöterna och suppleanterna väljes vid ordinarie bolagsstämma, vilket innebär att de utses av domänstyrelsen i egenskap av ensam aktieinnehavare. Hittills har de vid bolagsstämma valda ordinarie ledamöterna alltid varit domänverkets chef, dess överdirektör och bolagets verkställande direktör. Den förstnämnde har hela tiden fungerat såsom bolagsstyrelsens ordförande. För att styrelsen skall vara beslutför måste minst fyra ledamöter vara närvarande. Beslut fattas genom omröstning, varvid majoritetens mening skall gälla såsom styrelsens. Vid lika röstetal är ordförandens röst utslagsgivande.

Den betydande utvidgning av bolagets rörelse, som ägt rum framför allt under senare år, har aktualiserat frågan om bolaget alltjämt bör vara knutet till domänverket såsom ett dotterbolag eller om det bör ställas direkt under Kungl. Maj:t. Närmast i anledning av de synpunkter i ämnet, som riksräkenskapsverket anfört i sitt remissutlåtande över bolagets föreliggande framställning om ökade rörelsemedel, beslöt Kungl. Maj:t på min föredragning den 18 januari detta år att uppdraga åt numera statsrådet Kling att verkställa utredning rörande reglering av de inbördes förhållandena mellan bolaget och domänverket.

Utredningsmannen, som redovisat sitt uppdrag i en promemoria för vilken en utförlig redogörelse lämnats i det föregående, föreslår att bolaget skiljes från domänverket. Han redogör för de olägenheter som är förenade med en sådan åtgärd och för de skäl som talar för ett lösgörande av bolaget från domänverket. Vid mina överväganden har jag liksom utredningsmannen blivit övertygad om att fördelarna med en upplösning av det nuvarande sambandet mellan verket och bolaget väger över nackdelarna. Det för mig avgörande motivet för en sådan åtgärd är att statsmakterna därigenom erhåller bättre möjligheter att bedöma bolagets kapitalbehov och i förväg avväga detta i förhållande till andra investeringsanspråk på det statliga området. Detta motiv har särskild tyngd i föreliggande statsfinansiella och kreditpolitiska läge. Vid min bedömning har även det förhållandet inverkat, att statsmakterna vid några tillfällen nödgats att i efterhand medverka till

kapitaltillskott till bolaget för att finansiera redan genomförda eller påbörjade investeringar. Härtill kommer, att bolaget, utan att Kungl. Maj:t eller riksdagen fått tillfälle pröva frågan, utvidgat sin verksamhet genom anskaffande av fartyg. Om bolaget direkt underställes Kungl. Maj:t, som då antingen genom konseljbeslut eller genom ombud vid bolagsstämma utser hela styrelsen samt revisorerna, vinner ej blott vidgade möjligheter för statsmakterna att överblicka och kontrollera bolagets verksamhet och utveckling utan även större klarhet i fråga om bolagets — liksom domänverkets — finansiella redovisningar.

Jag förordar därför, att bolaget snarast möjligt skiljes från domänverket och att i samband därmed aktierna överföres från domänverkets fond till den under statskontorets förvaltning stående fonden för statens aktier.

Efter omregleringen bör bolagets styrelseledamöter och revisorer utses vid bolagsstämma enligt vanliga regler. En ändring av gällande bolagsordning bör därför ske. Antalet styrelseledamöter bör därvid bestämmas till högst sex. Liksom övriga helstatliga bolag, som driver industriell rörelse, bör bolaget sortera under handelsdepartementet. Då bolagets råvaruförsörjning enligt riksdagens beslut skall ske från statens skogar i den mån så är möjligt eller lämpligt, synes emellertid domänstyrelsen alltjämt böra ha ett visst inflytande i bolagsledningen. Det torde vara lämpligt att två av de ordinarie ledamöterna i bolagets styrelse representerar domänstyrelsen. För att garantera domänverket en jämn avsättning av virke från statsskogarna och samtidigt säkerställa bolagets råvaruförsörjning bör, såsom utredningsmannen föreslagit, mellan domänstyrelsen och bolaget träffas ett avtal rörande virkesleveranser, löpande på tio år i sänder. De synpunkter utredningsmannen anfört beträffande utformningen av ett sådant avtal kan jag helt biträda.

I samband med att bolaget skiljes från domänverket och aktierna i bolaget överföres från domänfonden till fonden för statens aktier bör förstnämnda fond nedskrivas med ett belopp motsvarande det nuvarande aktiekapitalet i bolaget, 44 miljoner kronor, och sistnämnda fond uppskrivas med samma belopp. Vidare bör de ekonomiska mellanhavandena mellan verket och bolaget regleras. De krediter å sammanlagt 34,55 miljoner kronor, som genom statsmakternas beslut tillhandahållits bolaget via domänverket, bör därvid i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag i förenämnda remissutlåtande överföras till fonden för låneunderstöd. Formellt bör detta ske genom att ett anslag å sagda belopp upptages under nyssnämnda fond. Beloppet skall sedan av bolaget användas för återbetalning till domänverket av angivna krediter. Domänstyrelsen skall i sin tur av ifrågavarande belopp använda 30 miljoner kronor för avbetalning å styrelsens rörliga kredit hos riksgäldskontoret, 0,85 miljon kronor för återbetalning till riksgäldskontoret av det anslag å kapitalbudgeten, som domänverket erhöll i samband med förvärvet av aktierna i Törefors aktiebolag, och återstoden, 3,7 miljoner kronor, för återföring till domänverkets markinköpsfond.

Förenämnda lån å 34,55 miljoner kronor synes tills vidare böra vara amorteringsfritt samt löpa med en ränta, som vid varje tidpunkt motsvarar den räntefot som tillämpas av riksgäldskontoret för rörliga krediter till statliga aktiebolag.

För att fullborda den serie av bokföringsåtgärder, varigenom bolagets lösgörande från domänverket ernås, borde slutligen nedsättning av domänverkets rörliga kredit i riksgäldskontoret äga rum med belopp motsvarande vad bolaget ägt att disponera av sagda kredit eller 30 miljoner kronor. Av skäl, som föredragande statsrådet i ärendet angående rörelsemedel för domänverket kommer att framlägga senare denna dag, torde dock så ej böra ske. Bolaget bör för sin del icke medgivas någon dragningsrätt på riksgäldskontoret i form av rörlig kredit.

Vad härefter angår spørgsmålet om medelsförstärkning till Aktiebolaget Statens skogsindustrier vill jag främst betona nödvändigheten av att stor restriktivitet i fråga om såväl investeringar som kreditgivning iakttages jämväl beträffande detta statliga organ. Bolaget har i sin framställning framfört yrkanden om kapitaltillskott som icke är förenliga med den för närvarande eftersträfvade ekonomiska återhållsamheten. Emellertid är bolagets finansiella ställning nu uppenbarligen sådan, att det synes ofrånkomligt att statsmakterna i viss utsträckning tillskjuter ytterligare medel. Såsom framgår av det föregående har också samtliga remissinstanser förordat ett visst medelstillskott till bolaget, varvid dock storleken av det föreliggande kapitalbehovet varit föremål för växlande bedömningar. Jag vill i detta sammanhang omnämna, att på min anmodan ledamoten av riksdagens första kammare, bruksdisponenten Gerard De Geer i en den 13 mars detta år dagtecknad promemoria yttrat sig över bolagets kapitalbehov. Promemorian torde såsom bilaga få fogas till detta protokoll.¹ I yttrandet framhålles, att bolagets behov av medel för fullföljande under år 1957 av redan i gång varande nyanläggningar kan beräknas till lägst 36 miljoner kronor, varvid förutsatts ett visst utnyttjande av leverantörskrediter. Skulle detta belopp icke ställas till förfogande, kommer enligt De Geers bedömning bolaget att åsamkas förluster av storleksordningen drygt 6 miljoner kronor på ett år räknat till följd av förseningar i såväl 1956 som 1957 års investeringsprogram.

I likhet med samtliga som hörts i ärendet vill jag förorda en viss ökning av bolagets kapital. Att ställa hela det begärda beloppet till bolagets förfogande är, såsom även framhållits i flertalet remissutlåtanden, icke möjligt. Statsmakternas medverkan till en förbättring av bolagets kapitalförsörjning bör begränsas till vad som erfordras för att bolagets kortfristiga skulder skall kunna nedbringas till en skälig nivå. Till detta kan bolaget för övrigt självt bidra i icke oväsentlig grad genom en minskning av lagret till mera normal storlek.

¹ Här ej intagen.

Den åsyftade konsolideringen av bolagets ekonomiska ställning torde — med hänsyn till den nuvarande fördelningen mellan aktiekapitalet och summan av lång- och kortfristiga skulder liksom till bolagets omslutning — böra ske genom ytterligare aktieteckning. Med den återhållsamhet som i nuvarande läge ofrånkomligen måste gälla även de statliga bolagen är jag icke beredd tillstyrka, att bolaget tillföres mer än 35 miljoner kronor för en höjning av aktiekapitalet med nominellt samma belopp. I detta sammanhang kan erinras om att det driftöverskott, som domänverket skall inleverera till statsverket under budgetåret 1957/58, i årets statsverksproposition beräknats till 50 miljoner kronor. Ett bifall till mitt förslag att förstärka aktiekapitalet med 35 miljoner kronor är därför i praktiken liktydigt med att en del av domänverkets överskott disponeras för de statliga skogsindustrierna, vilket icke synes onaturligt mot bakgrunden av det nära samband som i företagsekonomiskt hänseende råder mellan domänverket och bolaget.

I förening med en ej alltför ringa minskning av lagret bör bolaget genom nyssnämnda kapitaltillskott å 35 miljoner kronor erhålla möjligheter att nedbringa sina kortfristiga skulder till vad som med hänsyn till det egna kapitalet kan anses rimligt och därvid i första hand avveckla nuvarande förskott från kunder.

Den sålunda föreslagna kapitalförstärkningen torde icke böra medgivas förutsättningslöst utan förbindas med det villkoret, att bolagets investeringar icke utan statsmakternas föregående prövning gives större omfattning än att de kan täckas genom självfinansiering och att bolagets kortfristiga skulder kan hållas på normal nivå. Likaså torde böra föreskrivas, att bolaget icke må pantförskriva inteckningar i sin fasta egendom i större omfattning än Kungl. Maj:t för viss period medgivit.

I det föregående har jag i likhet med utredningsmannen förutsatt, att bolaget efter lösgörandet från domänverket hänföres till handelsdepartementet. Det synes emellertid lämpligt, att frågor i samband med överföringen handlägges inom finansdepartementet samt att de erforderliga anslagen äskas på min föredragning.»

Motioner

I anledning av förevarande proposition har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ohlson m. fl.* (I: 487) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 618), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en klarläggande utredning av AB Statens skogsindustriers ställning och i syfte att utarbeta förslag till den nu aktuella kredit-sanerings lämpligaste genomförande samt för att klarlägga de kapitalförsörjningsfrågor, som skulle uppkomma i samband med ett fortsättande av det av företaget angivna investeringsprogrammet;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Grym m. fl.* (I: 488) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Kalix m. fl.* (II: 619), i vilka hemställts, att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 117 i övrigt under punkt 3) till Aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier å kapitalbudgeten, fonden för statens aktier, för budgetåret 1957/58 måtte anvisa ett investeringsanslag av 60 000 000 kronor;

dels en inom första kammaren av herr *Hagberg* väckt motion (I: 489), vari hemställts, att riksdagen måtte dels avslå Kungl. Maj:ts framställning i proposition nr 117, punkt 3, att till Aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier å kapitalbudgeten, fonden för statens aktier för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 35 000 000 kr., dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsam utredning rörande principerna för och omfattningen av Aktiebolaget Statens skogsindustriers verksamhet;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Helmer Persson m. fl.* (I: 490) och den andra inom andra kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (II: 620), i vilka hemställts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 117 måtte besluta att 1) avslå Kungl. Maj:ts förslag om att skilja Aktiebolaget Statens skogsindustrier från domänverket och att överföra bolagets aktier från domänverkets fond till fonden för statens aktier; 2) bemyndiga riksgäldskontoret tillhandahålla domänverket en rörlig kredit av maximalt 160 miljoner kronor, varav 80 miljoner kronor må disponeras för Aktiebolaget Statens skogsindustriers räkning; 3) till aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier å kapitalbudgeten, domänverkets fond, för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 000 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr *Lundberg* väckt motion (II: 598), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta 1) att avslå Kungl. Maj:ts förslag att Statens skogsindustrier skall skiljas från domänverket och direkt underställas Kungl. Maj:t samt därvid sortera under handelsdepartementet; 2) att hos Kungl. Maj:t anhålla om en utredning eller undersökning av frågan om att ASSI och domänverket sammanslås till ett företag, eller att ASSI genom överförande av skog från domänverket eller från de till de förvärvade industrierna förut hörande skogsområdena ges en egen råvaruförsörjning; 3) att staten, genom att ASSI under nästa budgetår tillföres ett belopp av 50 miljoner kronor genom ökning av aktiekapitalet och i övrigt genom att riksgäldskontoret ställer erforderlig rörlig kredit till förfogande, ger ASSI de ekonomiska möjligheter som är nödvändiga för en rationell skogsindustri;

dels en inom andra kammaren av herr *Hagnell* väckt motion (II: 616), vari hemställts, att AB Statens skogsindustrier ges möjlighet att, inom ramen av egna resurser jämte högst 70 % av ägaren-statens intäkter från skogsförvaltningen, fullfölja de av bolagsledningen framlagda investeringsplanerna;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Strandh* och *Christenson* i

Malmö väckt motion (II: 617), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att i motionen angivna frågeställningar med förtursrätt behandlas av 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna.

I fråga om motiveringen för de sålunda framställda förslagen får utskottet hänvisa till motionerna II: 618, II: 619, I: 489, I: 490, II: 598, II: 616 och II: 617.

Utskottet

Vad först angår frågan om det inbördes förhållandet mellan Aktiebolaget Statens skogsindustrier och domänverket innebär Kungl. Maj:ts förslag, att bolaget skall skiljas från domänverket och att i samband därmed aktierna skall överföras från domänverkets fond till fonden för statens aktier. Enligt utskottets mening ger vad vid utredningen i denna del av ärendet framkommit vid handen, att vissa nackdelar är förbundna med ett skiljande av bolaget från domänverket och att den föreslagna åtgärden sålunda ej kan anses som den i alla avseenden mest tillfredsställande lösningen. Å andra sidan finner utskottet ingen anledning att inte instämma i departementschefens uppfattning, att fördelarna med en upplösning av det nuvarande sambandet mellan domänverket och bolaget överväger nackdelarna. Utskottet har härvid särskilt fäst avseende vid den av departementschefen åberopade omständigheten att statsmakterna genom en åtgärd av angivet slag får bättre möjligheter att bedöma bolagets kapitalbehov och avväga detta i förhållande till andra investeringsanspråk. Utskottet tillstyrker därför vad i nämnda hänseende föreslagits och avstyrker motionerna I: 490 och II: 620 samt II: 598, såvitt nu är i fråga. Utskottet avstyrker i anslutning härtill ävenledes det i sistnämnda motion framställda yrkandet om utredning angående relationerna mellan domänverket och bolaget m. m.

Vad departementschefen anfört rörande bolagsstyrelsens sammansättning samt avtal om virkesleveranser föranleder ingen erinran från utskottets sida.

I fråga om regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan domänverket och bolaget innebär Kungl. Maj:ts förslag, att ett investeringsanslag å 34,55 miljoner kronor upptages under fonden för låneunderstöd och att detta belopp skall av bolaget användas för återbetalning till domänverket av vissa krediter å sammanlagt nämnda belopp, vilka genom statsmakternas beslut tillhandahållits bolaget via domänverket. Det har vidare förutsatts att någon dragningsrätt på riksgäldskontoret i form av rörlig kredit inte skall medgivas bolaget. Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad sålunda i propositionen föreslagits och avstyrker i enlighet härmed de i motionerna I: 490 och II: 620 samt II: 598 framställda yrkandena om höjning av bolagets rörliga kredit.

Enligt förslaget i propositionen skall bolagets aktiekapital ökas genom att ett investeringsanslag å 35 miljoner kronor för aktieteckning beviljas. Härvid har departementschefen ansett att statsmakernas medverkan till en förbättring av bolagets kapitalförsörjning bör begränsas till vad som erfordras för att bolagets kortfristiga skulder skall kunna nedbringas till en skälig nivå. I de föreliggande motionerna har olika meningar kommit till uttryck så till vida, att yrkanden framställts å ena sidan om avslag på förslaget om ett investeringsanslag på 35 miljoner kronor till aktieteckning (motion I: 489), å andra sidan om ökning av nämnda anslag till högre belopp än det av Kungl. Maj:t begärda (motionerna I: 488 och II: 619, I: 490 och II: 620 samt II: 598). En ökad medelsanvisning för investeringsbehov åsyftas jämväl i motionen II: 616.

Utskottet anser för sin del att departementschefen anfört bärande skäl till förmån för den i propositionen föreslagna medelsförstärkningen å 35 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker i enlighet härmed Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker motionerna I: 489, I: 490 och II: 620 samt II: 598, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, ävensom motionerna I: 488 och II: 619 samt II: 616.

I vissa av de i ämnet väckta motionerna framföres — ehuru ur olika utgångspunkter — yrkanden om utredning rörande ifrågavarande bolag. Sålunda påyrkas i motionerna I: 487 och II: 618 en klarläggande utredning av bolagets ställning i syfte att utarbeta förslag till den aktuella kreditsäneringens lämpligaste genomförande och klarlägga kapitalförsörjningsfrågorna vid ett fortsättande av det av bolaget angivna investeringsprogrammet. Och i motionen I: 489 föreslås en skyndsam utredning rörande principerna för och omfattningen av bolagets verksamhet.

Enligt utskottets mening kan tillräckliga skäl knappast anses föreligga för igångsättande av ytterligare utredningar rörande bolagets fortsatta verksamhet utöver de undersökningar som företagits i samband med utarbetandet av den föreliggande propositionen. Utskottet anser sig därför inte böra tillstyrka de nu ifrågavarande motionsyrkandena. Vad särskilt angår yrkandet i motionen I: 489 vill utskottet erinra om att jordbruksutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1956: 28 ansåg en utredning av principerna för bolagets verksamhet inte böra ske, i all synnerhet som denna fråga enligt utfärdade direktiv skulle behandlas av 1953 års sakkunniga för utredning rörande de statliga företagsformerna.

Vad slutligen angår motionen II: 617 avser densamma vissa spörsmål av principiell räckvidd, vilka berör inte blott statens skogsindustrier utan även övriga helstatliga bolag. Utskottet anser för sin del tillräckliga skäl inte föreligga för att riksdagen skulle i enlighet med motionsyrkandet begära, att i motionen angivna frågeställningar skulle med förtursrätt behandlas av 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna, och får fördens skull avstyrka motionen.

Under återopande av det anförda får utskottet — som i övrigt inte funnit anledning till särskilt uttalande — hemställa,

1. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 490 och II: 620 samt II: 598, såvitt nu är i fråga, godkänna de förslag beträffande reglering av förhållandena mellan domänverket och Aktiebolaget Statens skogsindustrier m. m. som i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 15 mars 1957 förordats samt bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i samband därmed erforderliga åtgärder;

2. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 490 och II: 620 samt II: 598, såvitt nu är i fråga, till *Reglering av Aktiebolaget Statens skogsindustriers lån hos domänverket* för budgetåret 1957/58 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 34 550 000 kronor;

3. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 489, I: 490 och II: 620 samt II: 598, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, ävensom motionerna I: 488 och II: 619 samt II: 616, till *Aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier* för budgetåret 1957/58 under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 35 000 000 kronor;

4. att motionerna I: 487 och II: 618 samt I: 489, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

5. att motionen II: 617 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

6. att motionen II: 598, såvitt den avser utredning eller undersökning, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 maj 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 112, dock att herr Heckscher deltagit i stället för herr Cassel.

Reservationer

1) beträffande anslag till aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier

a) av herrar *Birke*, *Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 8, som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »samt II: 616», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening har tillräckliga skäl inte blivit anförda för förslaget om ökat kapitaltillskott till ifrågavarande bolag. Såsom i motionen I: 489 framhålles kan Kungl. Maj:ts förslag komma att uppfattas som ett i rådande kreditsituation inte motiverat favoriserande av ett statligt företag. Då det enligt utskottets mening åtminstone tills vidare bör vara möjligt att sanera bolagets affärer utan anlitande av nytt statligt kapital, finner sig utskottet böra tillstyrka den nämnda motionen, i vad den avser avslag på Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag till aktieteckning. Härav följer att utskottet avstyrker de i motionerna I: 488 och II: 619, I: 490 och II: 620, II: 598 samt II: 616 framställda yrkandena om ökat kapitaltillskott.»

dels ock utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen må, med bifall till motionen I: 489 samt med avslag å motionerna I: 490 och II: 620 samt II: 598, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, ävensom motionerna I: 488 och II: 619 samt II: 616 avslå Kungl. Maj:ts förslag att anvisa ett investeringsanslag av 35 000 000 kronor till aktieteckning i Aktiebolaget Statens skogsindustrier;»

b) av herrar Åkerström, Petterson i Degerfors, Jansson i Kalix, Löfroth, Lassinantti och Svensson i Kungälv, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 8, som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »samt II: 616», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser med hänsyn till de sociala och arbetsmarknadsmässiga synpunkter, som i jämförelse med liknande företag i enskild ägo otvivelaktigt kan läggas på detta ärende, samt till behovet av en ökning av aktiekapitalet skäl i och för sig tala för en medelsanvisning av den storleksordning som statskontoret tillstyrkt. Då emellertid i nuvarande finansiella situation stor restriktivitet måste iakttagas i fråga om investeringar kan utskottet inte förordna en dylik åtgärd. Utskottet finner sig efter en avvägning mellan dessa båda bärande synpunkter böra stanna vid att förordna ett anslag av 60 miljoner kronor, varvid dock förutsättes att ett belopp av 15 miljoner kronor disponeras för modernisering och utbyggnad av sågverksanläggningarna i Törefors, Båtskärsnäs och Seskarö. I övrigt ansluter sig utskottet i huvudsak till de motiveringar som framförts av riksräkenskapsverket och i motionerna I: 488 och II: 619. Utskottet tillstyrker sålunda nämnda motioner och avstyrker motionerna I: 489, I: 490 och II: 620 samt II: 598, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, ävensom motionen II: 616.»

dels ock utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 488 och II: 619 ävensom med avslag å motionerna I: 489, I: 490 och II: 620 samt II: 598, sistnämnda fyra motioner såvitt nu är i fråga, samt motionen II: 616, till Aktieteckning i Aktiebolaget Statens

skogsindustrier för budgetåret 1957/58 under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 60 000 000 kronor;»

2) av herrar *Sundelin, Axel Andersson, Anders Johansson, Birke, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng*, fröken *Elmén*, herrar *Löfroth, Nelander, Heckscher* och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 8, som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »avstyrka motionen» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Även om i samband med utarbetandet av den nu föreliggande propositionen åtskilliga utredningar verkstälts rörande det ifrågavarande bolaget och dess verksamhet har likväl i de ifrågavarande motionerna åberopats sådana omständigheter, att enligt utskottets mening starka skäl föreligger att företaga ytterligare undersökningar i ämnet. Utskottet anser det sålunda påkallat att en allmän undersökning kommer till stånd rörande bolagets ställning i dess helhet, dess framtida kapitalbehov och den erforderliga avvägningen mellan olika föreliggande investeringsprojekt ävensom den aktuella kreditsaneringens praktiska genomförande. Att en dylik undersökning i viss mån kan komma att beröra principerna för och omfattningen av bolagets verksamhet torde få anses naturligt. Utskottet föreslår att riksdagen, i anledning av motionerna I: 487 och II: 618 ävensom motionen I: 489, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning rörande bolagets ställning och verksamhet, med beaktande bl. a. av vad utskottet anfört.

Vad slutligen angår motionen II: 617 avser densamma vissa spörsmål av principiell räckvidd, vilka berör inte blott statens skogsindustrier utan även övriga helstatliga bolag. Utskottet anser för sin del att vad i motionen anförts ger anledning att understryka angelägenheten av en ökad insyn från det allmännas sida i de statliga bolagens verksamhet. Ifrågavarande spörsmål är enligt utskottets mening av den betydelsen att detsamma, på sätt i motionen yrkas, bör med förtursrätt tas upp av utredningen rörande de statliga företagsformerna. Utskottet tillstyrker därför ifrågavarande motionsyrkande.»

dels ock utskottets hemställan under 4. och 5. bort ha följande lydelse:

»4. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 487 och II: 618 samt motionen I: 489, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande Aktiebolaget Statens skogsindustriers ställning och verksamhet, med beaktande bl. a. av vad utskottet anfört;

5. att riksdagen må, med bifall till motionen II: 617, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att i motionen angivna frågeställningar måtte med förtursrätt behandlas av 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna.»